herpy

KAMELEONER

West Usambara Two-horned Chameleon

Kinyongia multituberculata

Kinyongia multituberculata er en middels stor, grønn fjellkameleon fra Usambarafjellene i det nordøstlige Tanzania. Hannen har en bred, flattrykt snutelapp og tydelige knuter foran på ryggkammen. Arten legger egg og krever et kjølig, fuktig klima og et stort, tett beplantet terrarium. Det finnes bare lite kunnskap om stellet, og arten passer best for den erfarne holderen.

Familie: Chamaeleonidae Tidligere navn: *Bradypodion fischeri multituberculatum; Kinyongia fischeri multituberculata; Chamaeleon fischeri multituberculatus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-14 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-7 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 120 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-25 °C**
Varmeplass	**27-29 °C**
Temperatur, natt	**12-16 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**9-12 mnd.**
Kullstørrelse	**12-20 egg**
Inkubasjon	**240-330 dager** ved 17-23 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Kinyongia multituberculata er en middels stor kameleon i slekten *Kinyongia*. Hannen har en flattrykt snutelapp som er bredest ved roten og har en avrundet spiss og en takket øvre kant. Langs fremre halvdel av ryggkammen sitter tydelige, knuteformede skjell som blir mindre bakover. Det er dem artsnavnet viser til: det kommer av latin multi, mange, og tuberculum, liten knute. Hunnen har små, runde hornanlegg og tydelige skjell på ryggen som når til midten av kroppen.

Hannene er farget i hvitt, gult, lysegrønt til olivengrønt, grått, brunt og svart. Hunnene er mest grønne med gule mønstre.

De største dyrene måler 14 cm fra snute til kloakk, og hunnene omtrent 8 cm. Totallengden med hale er ikke dokumentert for arten.

Arten ble tidligere regnet som en underart av *Kinyongia fischeri*. Mye av kunnskapen om stell som finnes, stammer fra den tiden og gjelder hele gruppen.

Utbredelse og leveområde

Kinyongia multituberculata lever i Usambarafjellene i det nordøstlige Tanzania, både i Vest- og Øst-Usambara, opptil omtrent 2.300 m høyde. Typelokaliteten er Magamba ved Lushoto i Vest-Usambara.

Arten er vurdert som sterkt truet (EN), og bestanden går tilbake.

> **Naturlig utbredelse:** Tanzania.

LEVEOMRÅDE

Arten lever i fuktig fjellskog. For hele *Kinyongia fischeri*-gruppen gjelder at dyrene mest sitter i busker og små trær i skogkanten, og at temperaturen bare varierer lite gjennom året. Nettene i fjellene er kjølige, og dyrene tåler ikke vedvarende høye temperaturer.

I Øst-Usambara lever de beslektede artene *Kinyongia matschiei* og *Kinyongia vosseleri* under samme forhold, omtrent 1.500 m høyde.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Kinyongia multituberculata*. Klimaet i utbredelsesområdet er kjølig og fuktig med kjølige netter, og stellet bygger derfor på de beslektede, bedre kjente fjellartene *Kinyongia fischeri*, *Kinyongia matschiei* og *Kinyongia xenorhina*. Tallene her er lånt fra dem eller anslått ut fra klimaet.

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 60 × 60 × 120 cm (lengde × bredde × høyde), som andre fjellkameleoner av samme størrelse. De beslektede artene beveger seg mye og er raske og nysgjerrige, så større er bedre. Arten holdes enkeltvis, og hanner må ikke kunne se hverandre.

Innred terrariet svært tett med planter, kvister og greiner i flere høyder, slik at dyret kan trekke seg tilbake i løvet. Dyrene er sky, så ugjennomsiktige sider og bakvegg er en fordel. Et terrarium av glass og nett gir ventilasjon og holder samtidig på fuktigheten, og et avløp i bunnen fjerner overskytende vann. Bunnlag er ikke nødvendig, men en hunn må ha et eggleggingssted (se Avl).

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 20-25 °C med en solplass på 27-29 °C, og om natten skal temperaturen falle til 12-16 °C. Solplassen skal være moderat, og varme over 30 °C må unngås, så i varme somre må terrariet stå et kjølig sted.

Hold luften i bevegelse, slik at den ikke blir stillestående. Mål overflatetemperaturen på solgreinen med et infrarødt termometer.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være høy, 70-100 %, og høyest om natten og morgenen. Dyret drikker dråper og skal ikke ha vannskål. Bruk en forstøver i et par timer før lyset slås på om morgenen, og sprøyt kort om morgenen og igjen om ettermiddagen. Greiner og blader må tørke i løpet av dagen, slik at det ikke oppstår mugg og sår på føttene. Destillert vann eller vann fra omvendt osmose holder forstøvere og dyser rene.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha et lyst, men ikke for varmt terrarium. UVB anbefales, og Ferguson-sone 2 er et anslag for en fjellkameleon. Plasser røret slik at dyret kan velge mellom lys og skygge, og ha lyset på 10-12 timer i døgnet. Ufiltrert sollys utendørs er en fordel om sommeren, så lenge dyret har skygge og ikke blir for varmt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Kinyongia multituberculata spiser insekter som sirisser, kakerlakker, silkeormer, hornormer og gresshopper. De beslektede fjellartene tar alt som kan passe i munnen, også små øgler. Fôrdyrene må være oppdrettet og ha fått næringsrikt fôr.

Voksne dyr får et par insekter annenhver dag, og unger fôres daglig. De beslektede fjellartene er følsomme for tilskudd: støv fôret med kalk omtrent én gang i uken, og gi D3 bare om vinteren, når dyret ikke får sollys. Viltfangede dyr bør undersøkes og behandles for parasitter.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

ATFERD OG HÅNDTERING

Kinyongia multituberculata er sky og stresses av håndtering. Ikke ta opp dyret uten grunn, og la et nytt dyr få noen uker i fred før det håndteres.

Arten holdes enkeltvis, og hannene er territorielle. Slutter dyret å spise, må det til en dyrlege med erfaring i krypdyr.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på den brede snutelappen og de tydelige knutene på ryggen. Hunnene har små, runde hornanlegg. I *Kinyongia fischeri*-gruppen er dyrene kjønnsmodne etter 9-12 måneder, men hunnene bør først yngle når de er 14-16 måneder gamle.

PARRING

Hunnen settes inn til hannen. Er hun mottakelig, tåler hun hannens tilnærmelser uten aggresjon. Avviser hun ham, må dyrene skilles med en gang. Uten årstidsskifte i temperaturen yngler gruppen hele året.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen er drektig i omtrent åtte uker. Noen dager før egglegningen begynner hun å vandre rundt og spiser mindre, og så graver hun en gang og legger eggene for enden av den. Kullet er på 12-20 egg, i gjennomsnitt omtrent 15-16. Gi hunnen et lag med lett fuktig jord og sand på minst 20 cm, omkring 18-20 °C, og fôr henne daglig og balansert i drektigheten for å unngå egglegningsproblemer.

INKUBASJON

Eggene flyttes til en lukket beholder med vermikulitt, som ikke må være for våt (vann og vermikulitt 1:1 etter vekt). De legges to tredjedeler ned i substratet og må ikke vendes. Rug ved 22-23 °C om dagen og 17-18 °C om natten de første seks månedene og deretter 1-2 °C varmere. Så klekkes eggene etter 8-11 måneder. Tallene gjelder *Kinyongia fischeri*-gruppen.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene kan oppdrettes i små grupper de første 2-3 månedene, men må deretter bo hver for seg. Temperaturen skal være en smule lavere enn hos de voksne, og luftfuktigheten høy. Gi små insekter med kalsium og vitaminer.

Helse og vanlige feil

Det finnes bare lite dokumentert kunnskap om sykdommer hos nettopp *Kinyongia multituberculata*. Typiske problemer hos fjellkameleoner er:

- Overoppheting og brannskader ved for varme lamper og for høye temperaturer.
- Dehydrering ved for lav luftfuktighet og for få drikkemuligheter.
- Innvollsparasitter, særlig hos viltfangede dyr. Etter behandling får dyrene ofte bedre farger og trives.
- Luftveisinfeksjoner ved stillestående luft.
- Beinskjørhet ved for lite UVB og kalsium.
- Overdosering av A- og D-vitamin.
- Sår og mugg ved greiner som er våte hele dagen.

Kontakt en dyrlege med erfaring i krypdyr hvis dyret slutter å spise, blir mørkt og sløvt eller puster med åpen munn. Levetiden er ikke dokumentert for arten; i *Kinyongia fischeri*-gruppen blir dyrene høyst omtrent 6-7 år i fangenskap.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.